

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди
Совединин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

СЭКП ОБКОМУНУҢ БЮРОЗУНДА, ТЫВА АССР-НИҢ МИНИСТРЛЕР ЧӨВҮЛЕЛИНДЕ БОЛГАШ ОБЛПРОФЧӨВҮЛЭЛДЕ

СЭКП обкомунун бюрозу, республиканын
Министрлер Чөвүлели болгаш облпрофчөвүлел
бо чылдын үшкү кварталында мал ажылынын
продуктуларын бүдүрер болгаш садып алыш-
кыннарын талаш-биле социалисттик чарыш-
тын түннелдерин чугаалажып көргөш, рес-
публиканын көдөз ажыл-агыйынын ажыл-ишчи-
лери мал ажылынын продуктуларын бүдүр-
ер болгаш күрүнөгө садарын көвүдөдөр та-
лазы-биле чамдык эки түннелдерин чедип ал-
ганын демдеглезен.

Республика сүт садарынын тос айлар пла-
нын 123,3 хуу, эттинин—100,0 хуу, дүктүн —
103,5 хуу күөсеткен.

Танды районун ажыл-ишчилери эки ажал-
дап, этт садарынын үш квартал планын 118,7
хуу күөсеткен база сүт болгаш дүк садар тала-
зы-биле чыл планын ажыр күөсеткен. Районда
сүт бүдүрер 1,5 мүн тоннага көвүдөз, сүтүн
ортумак саалдазы 220 килограммга, дүктүн
ортумак кыргылдазы 300 граммга беден, оон-
биле кады бугу чүзүн малдын баш саны өс-
кен. Барыш-Хемчик, Чаян-Хемчик, Улуг-Хем
болгаш Бай-Тайга районнарын малчынарын
нын көргүзүлгери багай эвес болган.

СЭКП обкомунун бюрозу, Тыва АССР-нин
Министрлер Чөвүлели болгаш облпрофчөвү-
лел Ээрин районун багай ажылын моон-биле
кады демдеглезен. Ында сүтүн нити саалда-
зы 186 тоннага, бир эт-сүткүр инекке онаш-
тыр сүтүн ортумак саалдазы 518 килограмм-
га эвээжээн.

Тес-Хем болгаш Тожу районнарда мал ажы-
лынын продуктуларын бүдүрер болгаш садар
талазы-биле ажыл эки эвес болуп турар.

СЭКП обкомунун бюрозунун, республика-
нын Министрлер Чөвүлелинин болгаш обл-
профчөвүлелинин ДОКТААТКАНЫ БОЛЗА:

Бүгү чүзүн малдын баш санын өстүрбүшаан,
күрүнөгө сүт садар планын 138,8 хуу, эттинин
—116,7 хуу, дүктүн—106,3 хуу күөсеткен
Танды районга (СЭКП райкомунун секретары
эш СУХАЧЕВ, райкүүскомун даргазы эш
КУУЛАР, көдөз ажыл-агыйнын бүдүрүлгө эр-
гелелинин начальниги эш СЕРЯКОВ) ши-
чинир Кызыл тукту хөвээр арттырар болгаш 500
рубль түннүг акша шанналды тыпсыр.

Чуртталга бажынаарынын, амьдырал-ханды-
рылга бажынаарынын, мал кажаларынын
септелгенин болгаш туудун малдын кышкы
ажалдазы эгелээринин бетинде доозар тө-
дөдө, мал кыштагаладышкынынын белеткел
ажылын күштелдирип, малдын чегмерилгенин,
сүт-биле өй-тавында хандыраарын, фермалар
болгаш бригадалар ажылдакчыларынын одаар
чүлүн, мал чегмерин кыштагалады чедиринин
организастаарын, СЭКП-нин ам болур XXIII
сезондунгө алдар кылдыр 1965 чылда көдөз
ажыл-агый продуктуларын бүдүрер болгаш
күрүнөгө садарынын планын чедикшиинин
күөсидир дөзш социалисттик чарышты улам
калбартырын СЭКП райкомнарынга, райкүүс
комнарга, бүдүрүлгө эргелелдеринге, партия
организацияларынга болгаш ажыл-агыйлар-
нын удуртукчуларынга СЭКП обкомунун бю-
розу, республиканын Министрлер Чөвүлели
болгаш облпрофчөвүлел хүлээткен.

СЭКП обкомунун бюрозу, Тыва АССР-нин
Министрлер Чөвүлели болгаш облпрофчөвү-
лел Ээрин районун багай ажылын моон-биле
кады демдеглезен. Ында сүтүн нити саалда-
зы 186 тоннага, бир эт-сүткүр инекке онаш-
тыр сүтүн ортумак саалдазы 518 килограмм-
га эвээжээн.

Тес-Хем болгаш Тожу районнарда мал ажы-
лынын продуктуларын бүдүрер болгаш садар
талазы-биле ажыл эки эвес болуп турар.

СЭКП обкомунун бюрозунун, республика-
нын Министрлер Чөвүлелинин болгаш обл-
профчөвүлелинин ДОКТААТКАНЫ БОЛЗА:

Бүгү чүзүн малдын баш санын өстүрбүшаан,
күрүнөгө сүт садар планын 138,8 хуу, эттинин
—116,7 хуу, дүктүн—106,3 хуу күөсеткен
Танды районга (СЭКП райкомунун секретары
эш СУХАЧЕВ, райкүүскомун даргазы эш
КУУЛАР, көдөз ажыл-агыйнын бүдүрүлгө эр-
гелелинин начальниги эш СЕРЯКОВ) ши-
чинир Кызыл тукту хөвээр арттырар болгаш 500
рубль түннүг акша шанналды тыпсыр.

Чуртталга бажынаарынын, амьдырал-ханды-
рылга бажынаарынын, мал кажаларынын
септелгенин болгаш туудун малдын кышкы
ажалдазы эгелээринин бетинде доозар тө-
дөдө, мал кыштагаладышкынынын белеткел
ажылын күштелдирип, малдын чегмерилгенин,
сүт-биле өй-тавында хандыраарын, фермалар
болгаш бригадалар ажылдакчыларынын одаар
чүлүн, мал чегмерин кыштагалады чедиринин
организастаарын, СЭКП-нин ам болур XXIII
сезондунгө алдар кылдыр 1965 чылда көдөз
ажыл-агый продуктуларын бүдүрер болгаш
күрүнөгө садарынын планын чедикшиинин
күөсидир дөзш социалисттик чарышты улам
калбартырын СЭКП райкомнарынга, райкүүс
комнарга, бүдүрүлгө эргелелдеринге, партия
организацияларынга болгаш ажыл-агыйлар-
нын удуртукчуларынга СЭКП обкомунун бю-
розу, республиканын Министрлер Чөвүлели
болгаш облпрофчөвүлел хүлээткен.

СЭКП обкомунун бюрозу, Тыва АССР-нин
Министрлер Чөвүлели болгаш облпрофчөвү-
лел Ээрин районун багай ажылын моон-биле
кады демдеглезен. Ында сүтүн нити саалда-
зы 186 тоннага, бир эт-сүткүр инекке онаш-
тыр сүтүн ортумак саалдазы 518 килограмм-
га эвээжээн.

Тес-Хем болгаш Тожу районнарда мал ажы-
лынын продуктуларын бүдүрер болгаш садар
талазы-биле ажыл эки эвес болуп турар.

СЭКП обкомунун бюрозунун, республика-
нын Министрлер Чөвүлелинин болгаш обл-
профчөвүлелинин ДОКТААТКАНЫ БОЛЗА:

Бүгү чүзүн малдын баш санын өстүрбүшаан,
күрүнөгө сүт садар планын 138,8 хуу, эттинин
—116,7 хуу, дүктүн—106,3 хуу күөсеткен
Танды районга (СЭКП райкомунун секретары
эш СУХАЧЕВ, райкүүскомун даргазы эш
КУУЛАР, көдөз ажыл-агыйнын бүдүрүлгө эр-
гелелинин начальниги эш СЕРЯКОВ) ши-
чинир Кызыл тукту хөвээр арттырар болгаш 500
рубль түннүг акша шанналды тыпсыр.

Чуртталга бажынаарынын, амьдырал-ханды-
рылга бажынаарынын, мал кажаларынын
септелгенин болгаш туудун малдын кышкы
ажалдазы эгелээринин бетинде доозар тө-
дөдө, мал кыштагаладышкынынын белеткел
ажылын күштелдирип, малдын чегмерилгенин,
сүт-биле өй-тавында хандыраарын, фермалар
болгаш бригадалар ажылдакчыларынын одаар
чүлүн, мал чегмерин кыштагалады чедиринин
организастаарын, СЭКП-нин ам болур XXIII
сезондунгө алдар кылдыр 1965 чылда көдөз
ажыл-агый продуктуларын бүдүрер болгаш
күрүнөгө садарынын планын чедикшиинин
күөсидир дөзш социалисттик чарышты улам
калбартырын СЭКП райкомнарынга, райкүүс
комнарга, бүдүрүлгө эргелелдеринге, партия
организацияларынга болгаш ажыл-агыйлар-
нын удуртукчуларынга СЭКП обкомунун бю-
розу, республиканын Министрлер Чөвүлели
болгаш облпрофчөвүлел хүлээткен.

СЭКП обкомунун бюрозу, Тыва АССР-нин
Министрлер Чөвүлели болгаш облпрофчөвү-
лел Ээрин районун багай ажылын моон-биле
кады демдеглезен. Ында сүтүн нити саалда-
зы 186 тоннага, бир эт-сүткүр инекке онаш-
тыр сүтүн ортумак саалдазы 518 килограмм-
га эвээжээн.

Тес-Хем болгаш Тожу районнарда мал ажы-
лынын продуктуларын бүдүрер болгаш садар
талазы-биле ажыл эки эвес болуп турар.

СЭКП обкомунун бюрозунун, республика-
нын Министрлер Чөвүлелинин болгаш обл-
профчөвүлелинин ДОКТААТКАНЫ БОЛЗА:

Бүгү чүзүн малдын баш санын өстүрбүшаан,
күрүнөгө сүт садар планын 138,8 хуу, эттинин
—116,7 хуу, дүктүн—106,3 хуу күөсеткен
Танды районга (СЭКП райкомунун секретары
эш СУХАЧЕВ, райкүүскомун даргазы эш
КУУЛАР, көдөз ажыл-агыйнын бүдүрүлгө эр-
гелелинин начальниги эш СЕРЯКОВ) ши-
чинир Кызыл тукту хөвээр арттырар болгаш 500
рубль түннүг акша шанналды тыпсыр.

Чуртталга бажынаарынын, амьдырал-ханды-
рылга бажынаарынын, мал кажаларынын
септелгенин болгаш туудун малдын кышкы
ажалдазы эгелээринин бетинде доозар тө-
дөдө, мал кыштагаладышкынынын белеткел
ажылын күштелдирип, малдын чегмерилгенин,
сүт-биле өй-тавында хандыраарын, фермалар
болгаш бригадалар ажылдакчыларынын одаар
чүлүн, мал чегмерин кыштагалады чедиринин
организастаарын, СЭКП-нин ам болур XXIII
сезондунгө алдар кылдыр 1965 чылда көдөз
ажыл-агый продуктуларын бүдүрер болгаш
күрүнөгө садарынын планын чедикшиинин
күөсидир дөзш социалисттик чарышты улам
калбартырын СЭКП райкомнарынга, райкүүс
комнарга, бүдүрүлгө эргелелдеринге, партия
организацияларынга болгаш ажыл-агыйлар-
нын удуртукчуларынга СЭКП обкомунун бю-
розу, республиканын Министрлер Чөвүлели
болгаш облпрофчөвүлел хүлээткен.

СЭКП обкомунун бюрозу, Тыва АССР-нин
Министрлер Чөвүлели болгаш облпрофчөвү-
лел Ээрин районун багай ажылын моон-биле
кады демдеглезен. Ында сүтүн нити саалда-
зы 186 тоннага, бир эт-сүткүр инекке онаш-
тыр сүтүн ортумак саалдазы 518 килограмм-
га эвээжээн.

Тес-Хем болгаш Тожу районнарда мал ажы-
лынын продуктуларын бүдүрер болгаш садар
талазы-биле ажыл эки эвес болуп турар.

СЭКП обкомунун бюрозунун, республика-
нын Министрлер Чөвүлелинин болгаш обл-
профчөвүлелинин ДОКТААТКАНЫ БОЛЗА:

Бүгү чүзүн малдын баш санын өстүрбүшаан,
күрүнөгө сүт садар планын 138,8 хуу, эттинин
—116,7 хуу, дүктүн—106,3 хуу күөсеткен
Танды районга (СЭКП райкомунун секретары
эш СУХАЧЕВ, райкүүскомун даргазы эш
КУУЛАР, көдөз ажыл-агыйнын бүдүрүлгө эр-
гелелинин начальниги эш СЕРЯКОВ) ши-
чинир Кызыл тукту хөвээр арттырар болгаш 500
рубль түннүг акша шанналды тыпсыр.

Чуртталга бажынаарынын, амьдырал-ханды-
рылга бажынаарынын, мал кажаларынын
септелгенин болгаш туудун малдын кышкы
ажалдазы эгелээринин бетинде доозар тө-
дөдө, мал кыштагаладышкынынын белеткел
ажылын күштелдирип, малдын чегмерилгенин,
сүт-биле өй-тавында хандыраарын, фермалар
болгаш бригадалар ажылдакчыларынын одаар
чүлүн, мал чегмерин кыштагалады чедиринин
организастаарын, СЭКП-нин ам болур XXIII
сезондунгө алдар кылдыр 1965 чылда көдөз
ажыл-агый продуктуларын бүдүрер болгаш
күрүнөгө садарынын планын чедикшиинин
күөсидир дөзш социалисттик чарышты улам
калбартырын СЭКП райкомнарынга, райкүүс
комнарга, бүдүрүлгө эргелелдеринге, партия
организацияларынга болгаш ажыл-агыйлар-
нын удуртукчуларынга СЭКП обкомунун бю-
розу, республиканын Министрлер Чөвүлели
болгаш облпрофчөвүлел хүлээткен.

СЭКП обкомунун бюрозу, Тыва АССР-нин
Министрлер Чөвүлели болгаш облпрофчөвү-
лел Ээрин районун багай ажылын моон-биле
кады демдеглезен. Ында сүтүн нити саалда-
зы 186 тоннага, бир эт-сүткүр инекке онаш-
тыр сүтүн ортумак саалдазы 518 килограмм-
га эвээжээн.

Тес-Хем болгаш Тожу районнарда мал ажы-
лынын продуктуларын бүдүрер болгаш садар
талазы-биле ажыл эки эвес болуп турар.

СЭКП обкомунун бюрозунун, республика-
нын Министрлер Чөвүлелинин болгаш обл-
профчөвүлелинин ДОКТААТКАНЫ БОЛЗА:

Бүгү чүзүн малдын баш санын өстүрбүшаан,
күрүнөгө сүт садар планын 138,8 хуу, эттинин
—116,7 хуу, дүктүн—106,3 хуу күөсеткен
Танды районга (СЭКП райкомунун секретары
эш СУХАЧЕВ, райкүүскомун даргазы эш
КУУЛАР, көдөз ажыл-агыйнын бүдүрүлгө эр-
гелелинин начальниги эш СЕРЯКОВ) ши-
чинир Кызыл тукту хөвээр арттырар болгаш 500
рубль түннүг акша шанналды тыпсыр.

Чуртталга бажынаарынын, амьдырал-ханды-
рылга бажынаарынын, мал кажаларынын
септелгенин болгаш туудун малдын кышкы
ажалдазы эгелээринин бетинде доозар тө-
дөдө, мал кыштагаладышкынынын белеткел
ажылын күштелдирип, малдын чегмерилгенин,
сүт-биле өй-тавында хандыраарын, фермалар
болгаш бригадалар ажылдакчыларынын одаар
чүлүн, мал чегмерин кыштагалады чедиринин
организастаарын, СЭКП-нин ам болур XXIII
сезондунгө алдар кылдыр 1965 чылда көдөз
ажыл-агый продуктуларын бүдүрер болгаш
күрүнөгө садарынын планын чедикшиинин
күөсидир дөзш социалисттик чарышты улам
калбартырын СЭКП райкомнарынга, райкүүс
комнарга, бүдүрүлгө эргелелдеринге, партия
организацияларынга болгаш ажыл-агыйлар-
нын удуртукчуларынга СЭКП обкомунун бю-
розу, республиканын Министрлер Чөвүлели
болгаш облпрофчөвүлел хүлээткен.

СЭКП обкомунун бюрозу, Тыва АССР-нин
Министрлер Чөвүлели болгаш облпрофчөвү-
лел Ээрин районун багай ажылын моон-биле
кады демдеглезен. Ында сүтүн нити саалда-
зы 186 тоннага, бир эт-сүткүр инекке онаш-
тыр сүтүн ортумак саалдазы 518 килограмм-
га эвээжээн.

Тес-Хем болгаш Тожу районнарда мал ажы-
лынын продуктуларын бүдүрер болгаш садар
талазы-биле ажыл эки эвес болуп турар.

СЭКП обкомунун бюрозунун, республика-
нын Министрлер Чөвүлелинин болгаш обл-
профчөвүлелинин ДОКТААТКАНЫ БОЛЗА:

Бүгү чүзүн малдын баш санын өстүрбүшаан,
күрүнөгө сүт садар планын 138,8 хуу, эттинин
—116,7 хуу, дүктүн—106,3 хуу күөсеткен
Танды районга (СЭКП райкомунун секретары
эш СУХАЧЕВ, райкүүскомун даргазы эш
КУУЛАР, көдөз ажыл-агыйнын бүдүрүлгө эр-
гелелинин начальниги эш СЕРЯКОВ) ши-
чинир Кызыл тукту хөвээр арттырар болгаш 500
рубль түннүг акша шанналды тыпсыр.

Чуртталга бажынаарынын, амьдырал-ханды-
рылга бажынаарынын, мал кажаларынын
септелгенин болгаш туудун малдын кышкы
ажалдазы эгелээринин бетинде доозар тө-
дөдө, мал кыштагаладышкынынын белеткел
ажылын күштелдирип, малдын чегмерилгенин,
сүт-биле өй-тавында хандыраарын, фермалар
болгаш бригадалар ажылдакчыларынын одаар
чүлүн, мал чегмерин кыштагалады чедиринин
организастаарын, СЭКП-нин ам болур XXIII
сезондунгө алдар кылдыр 1965 чылда көдөз
ажыл-агый продуктуларын бүдүрер болгаш
күрүнөгө садарынын планын чедикшиинин
күөсидир дөзш социалисттик чарышты улам
калбартырын СЭКП райкомнарынга, райкүүс
комнарга, бүдүрүлгө эргелелдеринге, партия
организацияларынга болгаш ажыл-агыйлар-
нын удуртукчуларынга СЭКП обкомунун бю-
розу, республиканын Министрлер Чөвүлели
болгаш облпрофчөвүлел хүлээткен.

СЭКП обкомунун бюрозу, Тыва АССР-нин
Министрлер Чөвүлели болгаш облпрофчөвү-
лел Ээрин районун багай ажылын моон-биле
кады демдеглезен. Ында сүтүн нити саалда-
зы 186 тоннага, бир эт-сүткүр инекке онаш-
тыр сүтүн ортумак саалдазы 518 килограмм-
га эвээжээн.

Тес-Хем болгаш Тожу районнарда мал ажы-
лынын продуктуларын бүдүрер болгаш садар
талазы-биле ажыл эки эвес болуп турар.

СЭКП обкомунун бюрозунун, республика-
нын Министрлер Чөвүлелинин болгаш обл-
профчөвүлелинин ДОКТААТКАНЫ БОЛЗА:

Бүгү чүзүн малдын баш санын өстүрбүшаан,
күрүнөгө сүт садар планын 138,8 хуу, эттинин
—116,7 хуу, дүктүн—106,3 хуу күөсеткен
Танды районга (СЭКП райкомунун секретары
эш СУХАЧЕВ, райкүүскомун даргазы эш
КУУЛАР, көдөз ажыл-агыйнын бүдүрүлгө эр-
гелелинин начальниги эш СЕРЯКОВ) ши-
чинир Кызыл тукту хөвээр арттырар болгаш 500
рубль түннүг акша шанналды тыпсыр.

Чуртталга бажынаарынын, амьдырал-ханды-
рылга бажынаарынын, мал кажаларынын
септелгенин болгаш туудун малдын кышкы
ажалдазы эгелээринин бетинде доозар тө-
дөдө, мал кыштагаладышкынынын белеткел
ажылын күштелдирип, малдын чегмерилгенин,
сүт-биле өй-тавында хандыраарын, фермалар
болгаш бригадалар ажылдакчыларынын одаар
чүлүн, мал чегмерин кыштагалады чедиринин
организастаарын, СЭКП-нин ам болур XXIII
сезондунгө алдар кылдыр 1965 чылда көдөз
ажыл-агый продуктуларын бүдүрер болгаш
күрүнөгө садарынын планын чедикшиинин
күөсидир дөзш социалисттик чарышты улам
калбартырын СЭКП райкомнарынга, райкүүс
комнарга, бүдүрүлгө эргелелдеринге, партия
организацияларынга болгаш ажыл-агыйлар-
нын удуртукчуларынга СЭКП обкомунун бю-
розу, республиканын Министрлер Чөвүлели
болгаш облпрофчөвүлел хүлээткен.

СЭКП обкомунун бюрозу, Тыва АССР-нин
Министрлер Чөвүлели болгаш облпрофчөвү-
лел Ээрин районун багай ажылын моон-биле
кады демдеглезен. Ында сүтүн нити саалда-
зы 186 тоннага, бир эт-сүткүр инекке онаш-
тыр сүтүн ортумак саалдазы 518 килограмм-
га эвээжээн.

Тес-Хем болгаш Тожу районнарда мал ажы-
лынын продуктуларын бүдүрер болгаш садар
талазы-биле ажыл эки эвес болуп турар.

Бот-тывынгыр уран чүүл коллективтери

Болуун уран таланттары чонга
баралгайып, чонун хүндүктенин
болгаш алдар-сугагы чаалап алган
хоочун-лаа, анык-лаа артистер те-
атраларже келиринин мурунла бот-
тывынгыр уран чүүл бөлүмнөри-
нин киржикчилери турган. Оларын
таланттары эң-не баштай ол бөл-
гүмнөргө илереттинген.

Совет улус коммунисттик инсти-
туци тургузуп турар бо чөл чон-
нун уран чүүлге сонургалы хүн
кедген тулум-на улгайып, эстетиктик
кижизилдиги улам-на бедип турар
апарган. Оон толоргай херечини
бистик республикадан көрүп болур.

Бот-тывынгыр уран чүүлү коллек-
тивтеринин болгаш чонга киржи-
п турар кижилерини саны чыл бүр-
ле көвүдөп турар. Ол инчаа оларын
чонга көрүзүп турар концерттери-
нин программасы байлакшып, идея-
лыг утка-шынары бедившаан, а-
жылчы чонун коммунисттик эста-
кижизилдигин талаш-биле партия-
нын салган сорулгаларына дүзүп
турар.

Бот-тывынгыр уран чүүл чонун
улуучу талантынын көрүзүп
илередиинин улуг коллективти бо-
лушаан, ажылчы чонун коммуни-
сттик болгаш эстетиктик кижизилде-
генин бедидеринге идеологтук фронт-
нун улуг күшү болуп берген. Бистик
республиканын хей-тэй клубта-
рында болгаш албан-органнарына,
өөредилге, бүдүрүлгө чедиринде до-
ктаамал ажылдап турар бот-тывын-
гыр уран чүүл коллективтери бар.
Ында колхозчулар, ажылчылар,
албан-халкчылар, интеллигенттер,
сургуулар, студенттер киржи-
п, бот-тывынгыр уран чүүл бөлүм-
нөргө, тыныгыр херектерге бара-
лаатгып турар.

Солунузага, радиога маатп биж-
ип, замчылып турарынын уран
чүүл коллективтеринин анык-лаа,
бодуну ажылын чонун-биле эжи-
лип алган, бөлүмнөринин ажылын
доктаамал чорудуп, чонга солун,
утка-шынарды концерттери, ши-
лерин көрүзүп турар чаа-лаа кол-
лективтеринин аттары тыттып кел-
ген. Улуг-Хем районун Хайыракан
көдөз клубунда бот-тывынгыр уран
чүүл коллективтеринин доктаамал
ажылдагып, сургуун туртакчыла-
ры болгаш малчы ажыл-ишчилерин
концерт көрбөй турарынын дугайында
шүгүмчүлүлүк чагаа билин
солунга паралаттыган. «Улуг-
Хем» советтин Хайыракан салы-
рында партия, комсомол организа-
циялары, көдөз клуб ол шүгүмчүл-
дөй төптү-биле көрүп, оон толоргай
гүндөдү үндүргөнгөн ам Хайы-

ракан клубунда бот-тывынгыр уран
чүүл коллективтеринин ажылы үнө-
лө-биле эжижээн. Клуб чөвүлел
суурда талантылыг кижилерин бөл-
гүмнөринин ажылына хаара туруп
шыдаан. Оларын концерттери чон-
нун сонургалын хайыдып турар.

Танды суурда культура бажыны-
нын бот-тывынгыр уран чүүл кол-
лективти бо чылдын бөлүнү ажылын
чааы-биле эжижткен. Танды орту-
мак школазында башкылар коллек-
тивтеринин бот-тывынгыр уран чүүл
боттарынын баштайгы концерттери
чонга бо күзүн бараалгаткан. Куль-
тура бажыны ол школада бот-ты-
вынгыр уран чүүл коллективтеринин
ажылына методиктик дузаны чеди-
рип, а башкылар баа-лаа культу-
ра бажынын ажылына дузалажып,
оларын уран талантыны сепенан
чангылап, чонга бараалгаттып
турар. Ылангыя башкылар Л. В.
Скиридина, Чылым Фрутуг олар куль-
тура бажынында уран чүүл коллек-
тивтеринин идеялыг, талантлыг
киржикчилери апарган. Шаг мын-
дыг демниг ажылдар чорук чонун
культуруг негелдизин ханды-
рында улуг ролдот. Мындагы эки
чижектери моон-лаа хейлү кирип
болур.

Бот-тывынгыр уран чүүл коллек-
тивтеринин амыл-чорудалгасы күс-
төн эгелеш, чаа сезонун эгелешин
биле бир дөмөй хайымышкынын
эгелеш турар дээр билингир бол-
гай. Чүгө дээр, уран чүүл бөлүм-
нөргө киржикчилери башкылар
лаш аске-лаа калла интеллигент-
лер бурун бар. Маала чүгө куль-
тура амыл-чорудалганын организа-
чалчы чорук, калла интеллигент-
тер биле быжып харылаанын тургу-
зуп, демниг ажылдарында хамаар-
жыр.

Культура бажынаарында, клуб-
тарда болгаш аске-лаа чедир бот-
тывынгыр уран чүүл коллективтери
боттарынын ажылын хайымышкы-
ныг эгелеш-лаа болза, чамык куль-
тура одагалар амылга эрө бол-
гүмнөринин ажылын чорутпай ту-
рар. Баа бир, улуг ажыл-агый чери,
болур «Межегей» советтин төдөдө
бот-тывынгыр уран чүүл бөлүмнөри
мынчага дээр тургустуушкан. Оон
эргелешчин эш Болганов болуун
ажылын сандараткан турал, ол сол-
коста партком (секретары эш Де-
жнев) кайды



КЫШКА БЕЛЕН БИС

КЫШТАГЛАШКЫНГА белетип амыг үеде эң-не чугула айтырып болуп турар. Бо айтырыгы бистиң дуржулга станциясында чогуу өйүндө шиптирлээн. Кыштаглаашкынны чедишкениң эрттири-биле калдыг амылар кылдынганы?

Бир чүүлүндө мал чөмөрүн чет-чир саныг кылдыр белеткеп алган бис. Сигени 2,5 муң тоннаны, силосту 8700 тоннаны белеткис.

Мал амылында депшиктиг ажил хой кадарлары болуп. Кышкы үеде хойларны-даа, ооң ажаачызы — хойжуну-даа чыгыг оран-сава-биле хандырган турар ужурулуг. Бо талазы-биле бистиң дуржулга станциясында багыт эвес. Бисте ам херек мында 14.700 баш хой бар. Ооң иштинден үш муң ажыгы эт планында думаларга, барык-ла 11 муң ажыг хойлар артар. Оларны 16 ко-данга үскен, а кышын кириер чы-лыг калалары белен.

Бистиң малчынарвыстың кы-жын кыштаар кол чери — Чедерниң Кара-Чыраа. Хойжуларны төп тур-лаа база-ла мында. Кышын хой кире 15 кажаа бар. Хойга чиртир сие-нин кыштагларын мырыңга чанын-дан белеткис, сараттап каан. Хар чааптары биле-ле ол сараттарны трантор-биле сөөртөш, кыштагларга экиеп бээр. Кышын хойга чирти-биле 300 тонна силосту Кара-Чыраа-да салган. Ол черниң өдү база эки, ынчангыш хой кыштан хүр амып болурунчү бурун магадылалы тур-густунган.

СЭМП Тыва обкомунун V плену-мун шиптирин амыдыралга ботта-дыры-биле бистер хойжуларны амыдырал хандыргалыгына улуг кичизгейни салып турар бис. Кышынга-даа ийи аал ишти чурт-таар 15 бажыңарны кыштагларга туткан, оларнын иштин чугулаан болгаш печкаларны мылган. Эрткен чылын чүгө 2 чунар бажың турган

болза, бо чылын аңаа немей 7 чу-нар бажыңны кылган. Ынчангыш хойжуларны кыштаар чер бурун-де оларның чунар бажыңы бар бол-ган. Чуртталга бажыңы болгаш ха-рын-даа кажаа бурун-де электри чырытылган кирген.

Культураның сдас болуп, 75 олуттук чаа клубту хойжулар төвү-нде тургускан. Ам аңаа хойжулар не-жизелде киноларны, концерттерни көрүп, лекцияларны дыңнап, ном-нарны, солун, сеткуудерни шөлзөн-номчул болуп. Чаа клуб бодунда би-блиотеканыг.

Хой амылында база бир чугула кампания — хойларны тарып бо-задыры чокта чаа доозулган. Ол амылды 40 хире хонук дургузунда организаствы эрттирген бис. 6 муң хойларны тарып боозадыр турган болза, 5500 башты тарып боозат-кан.

Хойжулар дугайында сагыш са-лышыкыныг бистиң хойжулары-выс боттарының телептиг куш-ажы-лы-биле харылап турар. Чижээ, хоочун хойжу Оон Дамыска бо чы-лын чүс хойга онаштыр 92 хура-ганын ап, 1100 баш хойнуң тус бурун-де 4 килограмм дүктү кыргып думжаган. Шалын Хайдың 91 хураганын, 4 кг дүктү, Чүлдүм Соян-оол хой бурун-де 4 кг 200 грамм дүктү алган.

Кышка бурун белен бис. Малды кыштан хүр амырып алырының бу-гу байдалдары тургустунган. А ол дээрке келер чылын төрзөн мал бу-рун-де чылын менди алырының, күрүнеге хой дүктү болгаш эшти бээриниң магадылалы-дыр.

И. ТУР.

Таңды районда дуржулга станциязының кол зоотехниги.

Күскү семиртилге

ЧЫЛДЫҢ үш ээлчээнде дуржулга станциязының барык-ла бүгү хойларны оларлап турар чери Хайдың хөлдүң чаны болуп. Ам мында 12 кодан хой бар. Бистиң хойжуларнымыс кышты Кара-Чыраа-га эрттеш, час дүжөргө-ле суг айы-биле, Хайдыңга кээп хонуп алыр. Ол-ла черинге калалаш, чүгө хар чаап, соок дүжүп келгенде, кыштагже көжүп үнер.

Хөлдүң ийи талааларында ооргаларны тараа шөлү кылдыр тарып каапкан. Оон улам-дан хой оларладыр чер дыка кызын болуп ту-рар. Хой хой болганда, олар чедишес. Чайын өскүр чалгаллап кы-жер чер база чок. Ындыг болганда, хамык ужур хойжу кижиниң мергежилг кадарындан хамаржыр.

Чай үезинде элзэн каш коданни Чыгтай хөд чоогунче оларла-дып болуп аравыг. Ынчалза-дан станцияның дирекциясы оле чүгө иштерни чалгаллап, хойларны чорутпайн турары четпес.

Чайын кызын турган олар, ам тараа ажаап кышкыны доос-турла белеткеп бээр. Ону ажылап алгаш, хойжулар эки оттуг көрүнуңгө хойну күзүг семирти кадарының улуг кичизгейни салып турар. Мен хойжуларны эртен 7 шакта калалаш ооргаларга алгаш, Хайдыңдан сугараш, хөлдүң мырму чырында ооргалар кадарар мен. Ооргалар ажыр кадары чорда-ла дүш чедиш, хой до-дун, суг ижикей бээр. Оон хойларны аар ийден барып сугараш, бедир-ле аалга чедир оларладып чорда, келже болу бээр. Ынчаар кадарарга хойлар аажок семирп турар. Эске-даа хойжулар кадар-ты мычаар чорутуп турар. Кыштагже көжүкүжө чедир хойларны тараа хоорунунга күзүг семирти кадарары онза чыгала.

О. КАШПЫК-КАРА,

хойжу.

№ 2 ПУНКТ

ТАРЫП БООЗАДЫЛГА — хой ажылында эң чугула кампания. Ону кайы хире организаствыг чорутканындан келер частың «дү-ржү» хамаржыр апаар. Биске ол ажылды бо чылын дыка органи-заствыг эрттирген.

Мен чайын Кызылга барып, хойну тарып боозадырының тала-зы-биле бир ай хуусаалыг тургу-дооскан мен. Курстан эеп кели-римге, № 2 пунктта тарып бооза-дылганын техник кылдыр то-муйлаан. Ук ажылды бир дугаар кылып эгелеп турар болганыма, баштай мөдөз дыка берге болган. Зоотехниктер болгаш мал амчы-лы пунктта үргүчү кээп, ар-сү-мөзү-биле дузалап турган. Ын-

чангыш тарып боозадылга шуудай берген.

Дөрт кодан хойларны тарып боозадырып менээ-дааскан. Та-рып боозадылга үезинде ажылды мынчаар организастван бис. Эдер-жилгеге хонунг хой тынар 27 баш менелде кошкарларга 4 ко-данга хуваап үскен. Оларны ажаап, азыраарын коданнарныг эелери хойжулар харылап тур-ган. Кошкарларга хойларны тын-тыраарын база-ла хойжулар ботта-ры чорутар. Хой бурун-де төл алырынга улуг сугуттаалыг бол-ганда, хойжу кижил ол ажылды ылаптыг кылары билдингир.

Тус-тус коданнардан изерт-тинген, эдержилгеге кирер хөөн-

нүг хойларны эртенгиңиң 7 шак-та пунктта хойжу боду чедирп келир. Бол кошкарлар пунктта турар болганда, тарып боозады-рынга херектиг үрени баш узур ап, белеткен алган турар. 4 ко-даннардан хүн буруде 100 ажыг хойлар келир. Оларны эртен 7 шакта тарып боозадып эгелээр. Доозулган соонда, ылаптыг болду-рары-биле ийги улаа хүндүскү-нүн 4 шакта база катал тарып боозадыр. Ынчап кээр орта, хүн дургузунда пунктта ажыл үзүк-телбес.

Мээң ажылдап турган пунктун таптыр-ла 40 хонукта түрүп кел-ген. Ол үениң дургузунда 2750 хойну тарып боозаткан, тодаргай-

лаарга 4 коданныг барык-ла бү-гү хойлары тарып боозадылганы эрткен.

Бо чугула ажылга хойжулар боттары изепкейлиг киришкенин демдөлээр херек. Хойларны кош-карларга тыптыраарын, оларны тарып боозадыры-биле тузуп бээр болгаш кодан бурун-де тус-кайлаан кошкарларны азыраарын хойжуларның күжү-биле кы-лып турган. Тарып боозадыл-ганын пункттузун дөргөңи эки, хе-ректиг бүтү-ле чүүдөр аңаа бү-рүн бар турган.

П. БОРГОЯНОВА,

тарып боозадылганын техник,



Оон Карабаштыгович Кашпык-Кара. Хойжу. 10 чыл стажтыг.

Василий Доржуевич Сержин-оол. Хойжу. 11 чыл стажтыг.

Сат Нодур-олович Дочу. Хойжу. 18 чыл стажтыг.

Полина Семеновна Боргоянова. Тарып боозадылганын техник, хойжунуң дузалакчысы.

Улам-на магадылаар

ХОЙ КАДАРАРЫНГА 18 чыл ажылдап келдим. Чыл бурун-де көргүзүлгөм аки болуп тур-ган чүве. Ынчалза-даа 1965 чылда төрүтү чүс хойга онааш-тыр 86 хураган алынган. Ол түннел мээң бодумну бөзүн кай-галдыкан. Ажы-биле чугаалаар-да, мен ол түннелге мырыңгай таарыммаан мен. Чамдык мур-накчы хойжулар чүс хойга онааштыр чүс хамаан чок, 120 ажыг хураганын ап турар ышка-жыл! «Менээ куду түннелдиг

болганын ужуру чүдө?» — деп, бодумн көрдүм. Бо чылын та-рып боозадылга организаствыг эрткен, ынчалзажок тарып боозадылга соонда сула салган кошкарлар тынкан, улуг куду-руктуг меринос хойларны тузуп галдыкан. Ажы-биле чугаалаар-да, мен ол түннелге мырыңгай таарыммаан мен. Чамдык мур-накчы хойжулар чүс хойга онааштыр чүс хамаан чок, 120 ажыг хураганын ап турар ышка-жыл! «Менээ куду түннелдиг

С. ДОПЧУ.

хойжу.

Ийи неделяда доостур

КУС КЕЛИРГЕ-ЛЕ бү-гү хойларны сибирь ла-вазынга ууар тарырымы бисте чаныл болу берген. Бо ажыл организа-ствыг чорукту неген ту-рар. Дуржулга станция-сында 14 муң ажыг хой барын бодап көрүнер даан, оларнын шүптүзүн тарымы ужурулуг.

Эрткен чылын хой-ларны тарырып барык-ла ай чыгам үеде үргүл-чүлөп келген. Чүгө дээрке ол ажылга тус-

кай эртемнигерини эвээш хаара тузуп, бе-гай организастван тур-ган. Бо чылын дыка дүрген, ийи неделя ду-гузунда доозар деп тө-левилген. Баштайгы каш хонуктарда мен час-каан 3 муң хойну тары-даан, Ам чоокку хүнне-де Кызылдың көзүе

ажыл-агыл техникумун-дан 20 чыгам студенти-лер келир. Олар прак-тика эрттирип, хойну тарыыр ажылга дузала-

жырлар. Ынчап бүтү хойларны каш-ла хонук-тарда тарып доозуштар бис. Хойну тарырынга кижил күжү негеттивер. Хойну туткаш, эккер бээр кижилер херек. Бир эвес хой тутар кижилер хой болур болу-а, ажыл дүрген бүдөр. Мо-ну база-ла хойжулар-ның күжү-биле чоруда-ры билдингир.

М. БЕЛОЗЕРОВ,

ветфельшер.

ЧАГЫДЫЛГА ТЕМПИЗИ ЧҮГӨ КОШКАГЫЛ?

1966 чылдың солуннарының болгаш журналдарының чагыла-зы Октябрьның Социалисттик Улуг революциязының 48 чыл өйүгө болгаш СЭКП-ның XXIII съезди-зинге уткуштуу ажылы чонар-ның белеткенин турар хүннерин-де чоруп турар.

Бистиң чуртувуста парлалга чоңга бараан болуп, хой-ниги-ниң чогаалкыч киржилгезиниң ачылы-биле хөгжүп турар. Бо чы-лын бүтү солуннары база жур-налдары чыгыры кызыгаар чок. Ынчаарга бо дээрке парлалга чагыдылганың улуг кичизгей салырын бистен улам шыңгыг негер турар-дыр.

1964 чылга депдээрке 1965 чылда Кызыл хоорайнын чуртта-чылары 5000 экзemplар солун-нары болгаш журналдары хой-ну ап турарлар. А бүтү чагылга ам үеде хоорайда 30 муң экзemplар чедир турар.

Хоорайнын чамдык организа-циялары чыл буру парлалга та-ралылганын экижип турар. Эп ылаңгыг № 6 школада парлалга-ны хой-ниги тардыкчызы Анна Семеновна Борисова 150 ажыг экзemplары, № 9 школада Зинаида Ивановна Кленова 120 экзemplары, Тываның комплек-

силиг экспедициясында Валенти-на Алексеевна Егорченкова 110 экзemplар чагылганы хүлээп ал-ганнар. Божулга бажынының ажилдакчысы Полина Поликар-пона Крупская хой чылда пар-лалга чагыдылганын организастван келген изепкейлигтериниң бирээ-зи. Бо чылын ол бега-ла мурнап турар.

Ындыг-даа болза хоорайнын бүтү коллективтеринде чагылга шалыкын чоруп турар деп санап болбас. Чамдык организациялар амга чедир чагылганы шүтүт өгө-лөвөз. Чижээлээр, ийги, үш-кү АТК-лар, горпо, хоорай Со-ветиниң куусекчи комитети, хоорайнын шаглаа кидилин, ВЛКСМ обком, хаб, алгы заводтары, даарыныг комбинаты, хөгжү-мши театры болгаш эске-даа ор-ганизаствалар парлалга чагылга-зынче октябрь 10-га чедир кир-беп турган.

Чагылганын кошкак чоруп ту-рарын моюн алаанда чижектер ба-за тодаргай-биле көргүзүп ту-рар: 700 кижиле ажылдап турар бирги АТК-да октябрь 1-ге чедир чүгө 2 солун. Салыг министр-ствозунда 1. Калык камгалам ми-нистерствозунда 2-ле солун ча-гылганын. Нинитизинде хоорай-

да чүгө 952 экзemplар солун болгаш 496 экзemplар журнал чагыттырган. Ылаңгыг «Сель-ская жизнь», «Советская торгов-ля», «Советская культура», «Строительная газета», «Совет-ский спорт», «Учительская газе-та», «Правда», «Известия», «Ме-дицинская газета» солуннары; «Работница», «Крестьянка», «Со-ветская женщина», «Начальная школа», «Семья и школа» деп журналдарын чагылгалары эң эвээш.

Бичин уругларга үндүрүп ту-рар «Веселые картинки», «Мур-зилка», «Костер», «Пионер», «Юный натуралист», «Юный тех-ник» болгаш эске-даа журналдар-нын чагыдылганы кошкак чоруп турар. Ол ышкаш, комсомолчу аныяктарнын журналдары: «Мо-лодая гвардия», «Юность», «Сме-на», «Сельская молодежь», «Во-жаты», «Вокруг света», «Тех-ника молодежи» база эвээш ча-гыттырган. Бистин республика-ның солуннары хоорайда база эвээш чагыттырган.

Эрткен чылын чамдык өредил-ге черлеринге чагылганы чогур үезинде чорутпааны-биле дыка хой башкылар болгаш өөреникчи-лер, студенттер чагылга чок

артып калганнар. Бо чылын ын-дыг чүүдөри болдурбазы чугу-ла.

1966 чылдың парлалганын хоорайнын ажылы чоннарныг тарадыры-биле 268 хой-нигити тардыкчыларын, профкомнарыг 126 активтери, харылзанын бол-гаш «Союзпечатьтын» 72 ажил-дакчылары ажылдап турар. Ол хиреле-ле чагылга чер албайн ту-рар. Моон бир чылдагыны болза, чамдык парторганизациялар, бу-дургул, албан черлеринин улуг-тукчулары боттарының коллек-тивтериниң кижиле буруу чагылга-лар тургузуп дөш ам-даа чогуур кижизгей салбайн турары болур.

Кижиле бүтүзү чагылгалыг бол-зун дөш кызымаккай ажылды чорудары парлалганын хой-ни-тич тардыкчыларынын, харыл-заа ажилдакчыларынын, бүдүрүл-ге, албан парторганизациянын партия болгаш комсомол органи-зацияларынын, профвизел коми-теттеринин чугула сорулгазы бол-лур.

Б. ЛАНТУХОВ,

Кызылда «Союзпечатьтын» чагыдылга болгаш таралыг агентилегинин начальниги.



Кара-Чыраада хойжу-чылын туткан. Ооң иш-ларынч төп турлаанга 75 чыл чугайлап, шалазын олуттук чаа клубту бо бодуан болгаш печка-

ларын кылган. Ам чүгө соңгаларын болгаш экижирин өтөп, суга-ры арткаш. Устүндө чу-рукта клубтуң кинти хе-вири.

Адаанда чурукта чаа чунар бажыңны көргүс-көн. Ындыг чунар ба-жыңнар кыштаг буру-зунда бар. Оларын кы-лааны эки, ишти арыг-си-лиг болгаш чунарынга элтиг. Электри чырык-зын чунар бажыңда кириген.

Фото К. Аракчаанын.

★

КУСТУҢ ЧЫМЫЖЫ

(Одарлардан репортаж)

КУСКУ шипин кирген. Делгем хонуптарын кыры сарыгач-маар-хуу өнүгүп аларган. Ха-лым хөлдүң бетинде белик оор-га кырынга үе хаалып келири-виске, эртенги хун чаа-ла шалып дөп келген Танды-Улаа сынна-рынын хар-биле шугааныккан баштары көстүп келди. Кыш ула-вас дээрин ол сыннарының кы-рында ак хар херечилеп турар. Хире-хиреде сооксуаар сырын уруп каап турар. Танды-Улааның тыныжы ол-ла болгай.

Хайын хөлдүң бажыңын мы-дым чартымында болгаш Кара-Чы-раа талазында ооргалда кодан-кодан хойлар кара-шаар аларган оттап чорлар. Оруктан ырак эвээш чоран бир кодан хойга чокшудуп келгенин. Казарчы адымдан дүжүп алган, эртенги дузаскектиг хонун талыгырын-че бараан көрүп тур.

Василий Доржуевич Сержин-оол хой малдарының 11 чыл бо-луп турар. Депшиктиг ажылдыг бүтү-ле чажыттарын көрүп каап-кан кижил деп, оон дугайында хөөредиг чок чугаалап болур. Хойлар ховуга чаттылган, оттап чорутуу аразында, Василий Дор-жуевич-биле чугаалаашкыныс.

— Бо коданга шүптү 680 баш хойлар чүве — деп, ол тааккызын кылып сорбушаан, оттап чоран хойларынче көрөш чугаалады. — Моно ийи кижил элчечиги кады-рып турар бис. Мээң дузалакчым лүтү кадарган. Бөгүн мээң ээл-чээм.

Хойжунуң амылынын бо чылгы түннелдерин савуругап айтыр-дыс.

— Төрүттүнген 619 хураган-нары бурун-биле менди дорук-тургаш, думжап бердим — деп, Василий Доржуевич чугаалады. — Дүк база-ла багыт эвес болган. Бир хойлан 3 кг, азы шүптү ийи тонна ажыг дүк думжаалым.

— А лүтү ол коданнын кадарчы-ам кымыда?

— Ол коданни Сат Допчу дап-нап турар. Олар кымы болгаш кожа-кожа кадарар улус бис. Бөөрге-де дески хову чыдар. Моно кадарчылар аразында ху-

ваажып алган. Хөөн кадарар че-ри аңгы-аңгы.

Дөң-дөң элзенинер. Оларнын аразы онгүч-чингилдиг. Кара ха-раганаар, терен сарыг сиең үн-гүлзөн. Таңдының дуржулга ста-нциязының 18 чыл стажтыг хоор-чун хойжуу Сат Допчу бодунуң хойларын бүүрелчин элзенинер аразында кадарып чор. «Мында хой өдү чок эвес чүве бе?» дөң бистиң айтырымыска Сат Нодур-олович мынчаар харылаады:

— Одарын камнаар херек. Мо-ну элзенинг дөш оюн кааптар болза, олар кайын четтир. Эле-зин-даа болза, мында хой чирп ойт эңдериң.

Оон коданында 760 хой бар. Оларнын денгилгези дыка эки. Дески дөң улуг кузуркутук, мер-инос уксаалыг, кара хойлар чы-лар-чылбас аларган, шыларалыр оттап чорлар.

— Кудуруктарының улуг-чаа-гайын көрүнер даан — дөш, хой-жү өөрүшүлүгү хүдүмүзүп кал-ды. — Улуг кузуркутук хойну көөргө, артында хөлдүг болур. Аажок-ла семирзэн хойлар бо. Мындыг семиз малга кыш көр-гүнчүг эвес.

Бистиң ортувус оон мыай Ха-лымнын ол чартымынча угалыкан. Ында база-ла кодан-кодан хой-ларын барааны көстүп чор. Улааткан чок болганда-ла комму-нист Оон Кашпык-Карааның ка-дарган хойларынга чөдө хаалып келдиныс.

Менилешкен соонда, ол хой-жу бодунуң «маршрудун» биске чугаалады:

— Эртен Халымдан сугтарып алгаш, далаш чок, чоорту ка-даргаш, бо оорга кырынга үндү-рүп келирге-ле, хүн бөзүп, хой-лар орту эртпир дала бээр. Оон оорган дөвүнчүктөп баткаш, Дүрген бетинде Хөлдүк суунга че-дирип чорда, хүн дүш эртер. Суг-тарып алгаш, дөшү үндүрүп. Ха-лымга чедерге-ле, дүн дүжөр. Бо аразының хемчээли барык-ла 15 километр чедип турар.

— Эртен Халымдан сугтарып алгаш, далаш чок, чоорту ка-даргаш, бо оорга кырынга үндү-рүп келирге-ле, хүн бөзүп, хой-лар орту эртпир дала бээр. Оон оорган дөвүнчүктөп баткаш, Дүрген бетинде Хөлдүк суунга че-дирип чорда, хүн дүш эртер. Суг-тарып алгаш, дөшү үндүрүп. Ха-лымга чедерге-ле, дүн дүжөр. Бо аразының хемчээли барык-ла 15 километр чедип турар.

Херек болза, өш Навлушкин-ге аразында келирге Ефим малчынын дээр. Ынчангыш малчынар аңаа эвээш. Биске автолавка келбейн бар-зак продукттары үстү бергенниң амында чыл кээп турар. Бистер аш-у-лаа, херектиг бараанын-даа оон херек болза, өш Навлушкин-ге аразында келирге Ефим малчынын дээр. Ынчангыш малчынар аңаа эвээш. Биске автолавка келбейн бар-зак продукттары үстү бергенниң амында чыл кээп турар. Бистер аш-у-лаа, херектиг бараанын-даа оон

ОДАРГА бистиң ужурашкан бүгү-ле хойжуларымыс үр чыл стажтыг, бодунун херезиниң мастери кижилер болду. Олар боттарынын кадарчы ажылы-нын дугайын өөрүшкү-биле, харын-даа сорук киришкениңиң чугаалап турганнар. Ындыг кижилер ниитиниң малын онча-менди естүрүп шылаар дээрли чугаа чок. Малчынарнын амыл-рал хандырылганын дуржулга станциязы багай эвес тургускан дээрлиң ужурашкыныс хойжу буруз биске чугаалап турду. Черле карак-биле көрүп бүүрээр дөш хойжуларын кыштаглар-нын төвү Кара-Чырааже хан-тымыс.

Делгем ыгылакта сарат си-генер чаттылып оттап берген кедергей улуг төвөдөр дөң кылды сагындарган. Сараттар мырыңгай кыштагларын чанында-лаа тур-гулаар. Ол-шык дүжүп турар чер болгаш бо кааң чайын бөзүп оон сиеңи чаагай үнгөн. Ынча хойга чиртирген четтир сиеңни кезип белеткис.

Баштай Кара-Чырааның бетин кымында кыштагга келдиныс. Ам мында кым-даа чок, ээн. Ы-жыг чүдүктүң чоңуп тургаш кылган, ийи аал ишти чурттаар делгем, чырык, чылыг бажың. Халызын ылак малгашташ, чуга-йлап кааң, электри чырымын база кириген. Оон чанында би-ни бажыңчыгыш тур. Иштинче кире бердиныс. Ол — чунар бажың болду.

МЕХАНИЗАТОРНУҢ ДАРГАНЫ

АЖЫЛ СТАЖЫ — 13 чыл, механизация училищези (ам Кызылдың көдээ профессионал-техниктиг №3 училищези) тургустунган хүнден бээр;

ӨӨРЕДИП БЕЛЕТКЭЭН КАДРЛАРЫ — 4000 ажыг кижик;

ЭКИ АЖЫЛЫ ДЭЭШ КАНДЫГ ҮНӨЛӨДДИ АЛГАНЫЛ — СССР-нин Күрүненин күш-ажыл куралдарының тургустунганынан бээр 25 чыл болганын таварыштыр «Хүндүлелдин демдээ» орден-биле шаңнаткан.

Од-Зинаида Павловна Баркалова-дыр. Дөртөн хар ажыг чоруур, элден дуругар шыкка, бичкек, чингир дуу-сынын, сактырга, бир-ле чүвөжө далашкан, бир-ле чүвөжө сагыш чован—бодам-чалыг болгаш айтырганын ариным ол кижик-биле улуг, делгем залда кады олур бис. Мурнуудагы хөй-хөй хүннерде турганы шыкка, бо улаада ол база-ла, чый-жон болган: ам даарта учингеште азымнар илгээр, мичангаш бичүг өөреникчилерге сөөлүг консултаныйны кылдып бээр, оон биле кады чок өөреникчилерин хүлээп алыр үе келген. Бо-ла бүгү берге болгаш харымсалгалыг ажил. Бичалла-даа бергени тилеп, ажил эртеринге мергежилдинг Зинаида Павловна: «Мен харымалай, сонгарлаадым болбас ажил-дыр»—дээр. (Ам учингеште күскү экемиздер чедикширинг доозулган).

Залда келиривис мурнуу ча-

рында учингешин директору аш Шингилдинг менээ сумелээнин сактып келдим: «Башкылар аргазын-на айтырып көрүңер, оон ажилында кол-ла чүвө ол эвес!».

Бичалла-даа Зинаида Павловна-дан ол дугайын баштай айтыр-

баан мен. Харын оон сагыш-сет-

кили черде дөспөзүн ол боор, бо-

ду-ла чугаалап эгеледи:

— Оон бээр он чыл эрти.

Бистин учингеште дээрге мичан,

хуу кижини улуг бажын шы-

ккаш, каш-ла өрөө бажынга тур-

ду. Никити туртала бажын чок

болганын оон холөзөсөп ал

турауус. Машина-техникадан

чүгөс бир «НАТИ», бир «У-2»

трактор турганын болуп көрүң-

дер. Берге-ле. Кичээлдерге херг-

елер көргүзүлгө херексеи барык-

ла чок болган дие, шыны-ла

ол.—дээр, Зинаида Павловна,

ам учингешке кайы хире апар-

ган-дыр дээринг, улуг залды дес-

киндир көргүсөй-дир.

Шынап-ла, Тыванын механизатор кадрларын даяртам — бо учингеш дыйка-ла сайыраан. Каш чижек бо. Учингеште ам чээрби ажыг туугу объектилер бар, оон иштинде: өөредилге корпусу, өөредилге-буурулге мастерскаялары, лаборатория-практика кичээлдерини корнузу, сес-сес аал ишти чурттаар ийи бажын, чүс кижик хары улаа чечкенер столова, Элетесте дузаалар ажил-агый чери болгаш оон-даа өскө.

Материалдыг баазаны өскөни-биле кады, учингештин башкы кадрларын саны көлүдээр, ажил мергежили сайыраан.

«Чече-даа доора моондактар, ажил-херекте чептерестер бар болза, оларын тиле-де, мичангаш ажил эрт» деп, хоочун башкы Баркалова бир-ле катан учингешин бүгү өөреникчилеринг хураалына сагыла-чурум дугайын чугаала-жып турда, саналында ичта дээр. Даартазында Зинаида Павловна №1, 10, 12 группаларга чед берген, оларын мастерлеринде, өөреникчилерин боттары-биле чугаалашкан.

Чүс билингени дээрге, оларын ортузунга кижикчилерге ажил-ла кошкан тургустунга, хостуг шактары чеп ажилгалай, бөлүмнөр ажылын, бот-тымынгар уран чүлүдү организастааган турар болган. Группаларын тустус хуралдарын эрттирген, чоок-ку үеде кылар ажилдарын тодаргай планын тургускаш, Зинаида Павловна оон түнелеш дирек-

цияга дыкнаткан. Ам директорун демги сумезин эзуулар, башкылар аргазын дугайын Зинаида Павловнанын бодундан айтыра кааптаал.

— Мен бодаарымга, буурулге-техниктиг өөредилге черлеринге, ылангыя бистин бо учингешке-даа, аас-сөс-биле чугаалаарымдан

айтып-көргүзүп тургаш өөредилге хөй катан ажыгтыг. Машина-техникамын, оон ажилдарын херек кырында айтып, анаа хамаарышкан көргүзүлгө материалдарын ол-ла черге катан ажилгаш, оон соонда чүгү өөренигин түнелеш, харын-даа канчаар билеп алганын өөреникчилден айтыра каап турар болза, материал дыйка шингээтингир болуп — деп, ол чугаалады. Өөрениг чүлүдү кичээл санымда кататпап турарын, орта бодунун районун, республиканын ажил, амдыларын дугайында чижиктерин кырында, мурнаачы болгаш олаалап турар ажил-агыйн көргүзүлгө канчаар деңгээрин база-ла таймалырап олурар.

Бистин республиканын мурнаачы колхозтарын бирээни «Революциянын чалбыжыгына» гектар черден чече тарааны кандай арга-биле «эстүргенин-даа, дуржулга станциянын чоруулу турары эртем-шинчилел ажилдарын-даа, чүртүгү сүргүлгө механизаторлары Первониктин, Гиталовтин, Советинин арга-дуржулга и-ла а. Тыва кукуруза, чижик сөккөзүн өстүрүп турар дугайын-даа башкы Бар-

калова дигит чижектер кырынга чугаалап турган. Ындыг арга со-лу болуру чугаажок.

Эш Баркалова, чүгүн-даа мур-нунда, өөреникчилер кандай тема-ны кошкан шингээди ап турарын кичээлгил хайгаарал турар. Чижээ, «Минералдыг болгаш ба-териялдыг чижикчилерге» деп темага өөреникчилер оларын ли-миктиг шынарын, кандай черге төгөрүн тус-туста эки малай бил-бес, өн-чүзүнү тодаргай шыда-гас болгаш болган чок-ла шы-н эвес харым бериптер турган. Зи-наида Павловна ук теманын ду-гайында немелде кичээлдерин тус-кай план эзууга эрттирип, «А-бонимининг үндүзүнүн» «Ка-бониминге чижикчилерге» бу-лу-кун, «Химия көдээ ажил-агыйга» деп улуг стелдини чыл буру тур-гузуп келген. Бо-ла бүгү арга-ке-мечтерини амызында, өөреникчи-лерге берге темаларын шингээди алыры чингет турар.

Коммунист башкы учингеште 4000 ажыг механизатор кадрларын өөредип белеткээн дээрин билдинис. Ол дээрге республика-нын бир ажил-агыйында-ла (кол-хозка азы совхозка) 85 кижик онажыр дээрн ол-дур.

Өөреникчилер келсе-келсе, баш-кы-биле кады башкылар, чан-гыс коллективте ажилгаш турар болза, ол кайгамчык болгаш со-лун. Эш Баркалованын өөредип каан мичаарлагы оолдарында В. Медведев—башкы, В. Кавани-ков, Н. Юрков, В. Слабодочков,

„КОМПАНИЯ“

көөрге, чедикширинг ажилдаары-нын аргалары бар апарганы илден шыккаш. Организация тургустунганын баштайгы хүннеринде Соян, Иванов, Садчиков олар ашка-хөргөң чыгып, керээлдер чырып, ол-бо черлер-биле дуржулга кылып ийгил-ле чо-руп турганар. Ук кижилерин ми-чаарда эн-не шимчегин, шиптир-лиг улус-тур деп көөр турган.

Албан чери бутка туруп, ашала-нып алган сөөлүндө, ажил-херек шуудал башкарып хамаан чок, ха-рын сооп, чылбастан келген ужурун-да, ук чери «компания» ийес-даа аргажок апарган. Колхозтар аразы-нын туугу организастааган план азы керээ эзууга бо чылын 1977-ми рубль түгө 15 туугуларын кылып, тодаргайлаарга, 400 инек кирер ийи кажаа, 1200 баш хойга үш кажаа, ийи-ийи аал ишти чурттаа баш ба-жын, оон ийи кажаа-даа туугулар, тарва склады, чунар бажын, кымыл бууну дая, өске-даа туугуларын кы-лып турган.

Ам херек кырында байдал ми-н: инек кажаалары туугу ажил-да 44 туугу, чурталаа «компания»-нын — 40,4 туугу, хой кажаа-ларын — 7,5 туугу кылганын. Амдыга чедир чангыс-даа туугу ажилгала дуурааттыканын. Харын-даа организастааган уугурулганы ме-ге кымылар кирер бижир, ашкы-хемчээр чоруктары болуруп тур-рарлар. Оон хараазы-биле ажил ту-левиринг фондусу ашкы чарыгал-тын турар. Чижээ, бо чылдын июль 20-де тургускаш наратын эу-гаар «Чаа орук» колхозун Сайлыг-Хонашта инек кажаазын туугуна-га 11450 ажыг рубль телеттинген, оон иштинде ажил төлевирин 5790 рубль, планын ашкы күсүктенин чед немелде төлевир 4516 рубль, чер аразынын ыраа дээр төлевир

жээ, инженер Иванов «Чаа орук» колхозка 15 хонукта, организаста-нын даргазы Соян Ленин аттыг кол-хозка 20 хонукта баа оон өскө кол-хозтарга чорааны 20 хонуктун ко-мандировкалары бар. Ол бүгү ко-мандировкаларга ашка төлөтти-наа, демеделдер кылдынаан. Шы-нында Эрзине 10—20 хонук ко-мандировкалар колхозтар чок. Нарын-ла «Коммунизмге орук» колхоз э-йраа, Эрзин суурдан анаа чедир 43 километр, «Чаа орукка» чедир 8, Ленин аттыг колхозка чедир үш километр. Алаанда ийи колхозтар-нын ырак участоктары бар-ла, ий-чалла-даа анаа 10—20 хонукта чо-рурунун барымдааы чок.

Организастааган чөвүлели бол-байн, коллективтиг уугурулганын до-дурбайн турар. Беш айларын бу-ругтаа чөвүлелдин хуралы чүгүл чангыс катан болган. Чөвүлелдин шиптири чок черге Баа-Хемде «Коммунизмге орук» колхозтун «ГАЗ-69» маркалыг эрчи чик ма-шиназынын өртөз 1834 рубль турда, оон 2200 рубль-биле салып алгаш, оон септелгенин хөй ашка бааа үндүргөн.

Организастааган аппараттаа өг-бө кижилер чылганы чорук бааа бар. Инженер Ивановтун каадын экономист-воркировщик, мастер Ци-леновтун каадын кассир. Ол чорук караа ашкыташкына дыка эптиг. Уугурулгачар ашка-хөргөңин чө-л-биле ап турар, үр үеде санаш-пайн турар. Ивановтун кырында 236, Садчиковта — 139, Соянда — 231 рубль санаттыгы турар.

Устунде санаанын аш факты-лар организастааган «компанияны» кире бергенил батыкпал турар дээрин ам көрүдүс.

Ол ычнаар туруп хөржөк аа, эр-гим номчукчу?

А. КОПАЕВ.

Эрзин район.

КУЛЬТУРАНЫҢ ОДАА

Жанов аттыг колхозтун көдээ библиотекасы солунгун арингала-рылга шүтүмүчүлөп келген. Анаа библиотека тургузар аргажок: ишти тар, каргыш, хаалаа чып-шыр делгирлерде, үстүкү дээр-нере чедир номнарын чыккаш үндүрүлгөн, чамдынын сонга эу-лаан дуулашкан, делгирге сый-лаан номнар, журналдары чү-рум чыккаш чокка хостуг-ла болган черлерге сыйкып иткелеп каан, «номчулга залы» дээр чери чангыс сол салырында ол, ном-чукчу келген, кандай-бир темага белеткен, литератураларын демеделдер кылдырынын аргазы чок.

Колхозтун экономиказын байдалы-биле бергээшкенин турган, ам-даа таарышкылар турар, мааха хамаарыштыр колхоз-тун даргазы «чечелелди-даа» тур-ган. Бичалла-даа колхозта парт-ком, колхозтун баштаар чери культура албан черлеринин ажил-даарына таарымчалыг байдалды тургузарына кичээлгил сага-нын түнелгенин чаа клуб ачылгала кирген, оон бир өрөөн библиотека болган.

Библиотеканын амгы байдалы дыка экижээ, делгем өрөөлдин, ажилдарына таарымчалыг бай-дал тургустунган. Номнар делги-рин ам хаалаа эвес, тускай дел-гирде барганынан номчукчу хо-стуг-биле аразына кылашпал тур-гаш, хергелген номун тип ап бо-лур. Политиктиг литературанын, көдээ ажил-агыйын, чечен чо-гулган номнарын тус-тус аайы-биле афайалт эзууга кылгалаан. Сокулунар, журналдар сол кырында делгеттинген, стил, плакат, лозунг-биле шиметтинген. Мында «В. И. Ленин», «Чаа номнар», «Номну канчаар номчурул», «Бодунун төрөөн чуртунду бил-ди ал», «Харым ажилы» дээр бу-лдунар, стелендер бар апарган. Бо чорук номчукчуларын, ыла-гы көдээ ажилгаш турар тус-кай эртемниглерин номга хан-дыкшынын улгарттыр, ажыгтыг чүдүлгөни хөй-биле билеп алы-рынга калбак арганы берип турар. Номчун фондусу 2400 турган-дан 6550 четкен, номчукчуларын саны 386 кижик.

Библиотеканын номчукчуларын болгаш активизаторын ийе-кейи улгакан. Колхозчулар Со-кар Кызыл-оол, Хүррек Камсыл, комсомолчу Валерий Маргын, башкы Татьяна Кыргыс болгаш өскөлерин-даа аяа хамаарыштыр алаан болур. Көдө сууртун бажыннарын калпарт аайы-биле номнар чедикчилерин органи-заастаан, майаа мыда сес чыл колхозунын үстүкү кластарын өөреникчилер ийекейлиг кир-жыл, олар номнарын, журнал-дарын солчулганын чурттаачы бурунуге чедирп турар. Көжөр библиотеказы организастаан, ол фермалар, бригадалар аразында чоруп турар. Чогаалык Салчак Токанын «Ада көрбөзүнн олгу көөр» деп чогаалына номчукчу конференциянын, «Културалг аажы-чан деп чүл» деп темага диспутту, комсомолду төбүгүн-ге хамаарышкан кежээни эрттир-ген.

Библиотеканы эки бажык-биле хандырмышан бус-биле чылдар кылдыр, сонгаларын ийи рамма-биле кылган. Колхозтун баштаар чери библиотеказын негелде-зингеш дыйнагын болуп турар, ычнаарга Торгалыг көдээ Соела (даргазы аш Чоодак) оон ашка-лаандары талазы-биле дуунаа че-дирбей турар.

Оон-биле кады библиотеказын организастаан ролон бедилер, оон чон-биле харылааган экижидер дээр (эргелекчи) Зоя Кертке-нен) ам-даа хөй ажилдарын кы-лыры негеттенип турар.

В. БАИР.

А. СОДУНАМ.

Уугу-Хем район.

Чүткүлдүг ажилдаар

Барыш-Хемчик районун ажил-агыйлары бо чылын 36 муш шээр малын, 7 муш баш малды менди, хур кыш ажыгар сорулгалыг. Районун колхозтары болгаш совхоз-тары сизген белеткеленин планын мичаар куусеткен: «Барлык» совхоз — 134,6 хуу, «Шекпэр» совхоз — 113, «Большевик» кол-хоз — 100, а район 117 хуу. Ам үеде кыштагалашкытта белеткел ажилдары организастыг чоруп, ния-тиз-биле 161 мал кажааларын септелгени доозулган.

Кыштагалашкытта белеткел

«Большевик» колхозта эки тургус-

туган. Колхозтун туугулары бо

чылын малчынарга беш бажын

септеп берген, бешти тулуп берген.

Ийи чаа мал кажааны улаас ажил-

галта кирер деп турар. Ооржак Ка-

ра-оолга удурткан хойжу бригада-нын малчынары ам үеде мал ка-жааларын септелгенин боттары чорулуп, бар мал чечерин кыш-тагларга сөөртүп турар. А «Шек-пэр» эртен чылга болаарга бо чылын мал чечерин артыкшылыг кылдыр белеткээн. Совхозтун бүгү малчынарын 45-жи чаагайжымды туттуган бажынар-биле хандыр-тыган. Кажаалар септелгени, мал чечеринин кыштагларга сөөртүл-гени бааа организастыг чоруп турар.

Ам районун ажил-ишчилеринин

кол сорулгалы кыштагалашкытта

белеткел ажилдарын организастыг

дооскаш, ниятинин малын чылдын

ен берге үеи — кыштан менди

кажгалап алыры болур ужурулг.

Н. ӨЛЧЕВ.

Мергенжээн түдүм ажил төлевирин улуг

«Тыва номбелт туугада» комплексилг бригаданын нежигүнү О. Намчат ажил төлевирин разряд барымдаалап төлөзүнүн чурумун тайылбырлап бээрн дилээн.

Ол авторунг болгаш өске-даа штеринг ындыг шынаш айтыргы-ларыга харылап бээрн республиканын проффелел чөвүлелин ажил төлевир талазы-биле инструктору Б. Н. Салчантан редакция дилээн.

СЭКП ТК-нын сөөлүг Пленумунун материалдары-биле танышканнар Коммунист партиянын болгаш Со-вет каазаастыг ажилчын кижик ду-гайында кайгамчык сагыш салып турарын улуг өөрүшү-биле хүлээп алган. Пленумун шиптирлаан ай-тыргалары улустун материалдыг байдалын чаагайжыдарынче угла-ган.

Мурнунда буурулге черлеринге ажиллап турганнар ажил төлевирин үе-шак, азы кылган ажилчынн тү-дүн барымдаалап ал турган. Бо чо-рук ажилчыннын бууругөн продук-циянын шынаачы кичээлгенин углаандырбайн турган. Ам ажил тө-левирин буурулгенин экономиктиг көргүзүлгөлерин, оон иштинде про-дукциянын шынаарындан, оон саа-рылашкыдап улуг хамаарыгалыг болур.

Эки көргүзүлгүг буурулгелерин ажилчыннары ажил төлевиринден аягыла, шаңалды база алыр. Амга чедир фабрикаларын, заводтарын туугу организастаагынын ажил-чынарга тысыр шаңал фондусу кончук бичин турган. Чамык че-лерин ындыг фондусу шуут чок бо-лганын ажилчыннарын шаңаарла-ла, ажил төлевиринин фондусунан ашка-хөргөң үндүрүп алырында өскө аргазы чок турган.

Бир эвес буурулге чери арыг орулгалыг ажилдаар болза, оон ажил-чынарга тысыр шаңал фондусу өзерн билдингир. Ичана күш-ажыл-дын буурулгучуун бедилер, кылып үндүргөн продукциянын шынаарн өкжидер дээр демисежир—ажыл-чынарнын чалаш чок сорулгалы болу бээр.

Моон сонгар бир эвес буурулге участогу, бригада дээр өске-даа черлер кол экономиктиг көргүзүлгө-рин күсүктени болза, шаңал шуут алоос.

Шаңал фондусунун үнер эзуу—буурулгенин орулгазы. Орулгазы

ажылдааны дээр чыл төңчүндө ха-ры угда моон шаңалдарын бааа тысыр. Шаңал мактаарда, ажил-даа чыл болгаш автоажыл-агый черлеринде класс, разряд аайы-биле ажил төлевиринин хемчээлин тола-раар.

Разряд тысырда, буурулгенин, туугунун тускай классификация ко-миссияны ажилчынарын билини, мергежилдин шыгалт көргөс, ол та-лазы-биле шынаалганы документ кылдыр бээр. Бир-тээ үстүкү разряд-ты нарын, механизмер-биле ажил-даар, бедик мергежил негээр учас-токтарга ажиллап шылаар улуска тысыр болганда, оларын харыс-салгалы улгарты. Оларга ажил төле-виринин хемчээли кудукундан баа-ла хөй болур. Күш-ажыл үргүлчү бедик чадаа шилчип турар, мичан-гаш, хол-биле кылдыр ажилдарын ме-ханизмер, автоматтар солуур ужу-рулг, Оон-биле чергелештир, ажил-чынарын мергежили өзер. Бедик разрядтын төлевирин улуг болганда, кууку разрядтын ажилчынары би-лини бедилеринге бааа сонуургалды-лар. Ичангаш классификация ко-миссияны чаа шыгалдаларын док-таамал эрттирип, бедик разрядтарга ажилчынарын өй-шаанда шилчидер ужурулг.

Ол талазы-биле ажилчыннар бот-тары бааа сонуургалды болур хе-рег. Чамык черлерде, эш Намчаттын чаагайында эг. Эзу барымдаалап, разряд тысыр чоруктарын канча-лаа болурубас. Ажилчыннарын раз-рядын бедилеринге, кымын-даа му-рунда мастерлер, бригадирлер со-нуургалды болза эки.

Б. САЛЧАН.

Ушкү арын

ХАЯ КӨРҮНҮШАН...

Мурнунда чылдарда «Сукпак» совхоз мал ажилын талазы-биле шоолуг-ла үнүш шылаадын келгенин болгаш колхоз, совхозтардан хүлээп алдынан, ийе-ле семс малдарын чепсез ажаада хайгааралга тургус-каш аргыштар, харын баш саы-нын талазы-биле ховарчалыг болур чорукка хааа эвес таарыжып тур-ганы билер бис. Шынында совхозтун сорулгалы болза, хүлээп алдынан малдарын чүгүл саа талазы-биле мен-ди тургузар эвес, харын семити азыраар, оон немелде делгенин ар-тыкка ап тургаш, Төрөөн чуртта мал ажилын эң эки шынаарыг продуктуларын бээрн болур ужу-рулг.

Көдээ ажил-агый буурулгенин бүгү аилдарын дүргө хөгжүлүр та-лазы-биле СЭКП ТК-нын март Пле-нумун төбүгүг шиптирлаан ажил-дарында боттаандыр дээр деми-сешилгана, совхозтун ажал-ишчи-лер хожуудайг чоруктан дүргөн уштууларын оруун ийлеп, бар ар-галарын, кижик күжүн даарыштыр тургускаш, чептерестер чайлаады-рын чутугула хемчегерин алган.

Мааза хамаарыштыр совхоз бо чылын кол кичээлгенин малга бажыг чөс-сууру тургузарыне уг-ландыр салгаш, чамык эки түнел-дерин челип ап шыдаан. Чижээ, 2473 тонна сизген белеткээр пла-нын 2600 тонна, азы 105 хуу кыл-дыр, кукурузанын 22100 тонна но-гаан массасын белеткээр планын 22820 тоннага, азы 108 хуу кыл-дыр күсүктени ол дугайын херчи-лел турар. Ол ышмак 2300 кел-тарга чумуза тараан. Ажил-ишчи-лерин чүтүгүлү күш-ажылдын түнелгенин чумузадан багай эвес ду-

жүттү өстүрүп, чумизанын бир гек-тардан 16 центнер дүжүттү ажаал алган. Саванын мал чеминге белет-көөр ажил ам-даа үргүчүлгөшкан. Бо хүннерге чедир 920 тонна саван сарааттыганын. Холдусалыг мал чемин 400 тоннаны белеткел алган.

Совхозтун директору Павел Ми-хайлович Середкин-биле беседацияп олурган:

— Мал чечерин белеткээринге ажил-ишчилерин киржигелди кан-ды болганма?— деп, оон айтырды-мыс.

— Мааза, кижилерин чангызы —шуптузу, шуптузу — чангызы дээр деп принципти уугурулга бо-лургаын үстүлө чедикшиинер батыкпал турар. Ажым-биле чугаа-лаарга, бо чылдын агаар-бойдуу дыка таарымча чок байдалды тур-гуса-даа, бистин механизаторлары-мыс болгаш таарымчалыгы агро-техникаын чурумун шыгыны са-гып, шөлдерге маалырыг ажиллап чайлаанынын, ажаал азымын текпикаын чогуур ойунде, шына-рыг белеткээнин, бүгү машина-ларын бедик буурулгучтуг ажил-лаанынын ачызында тараа болгаш мал чөмүлүлгөлөрүн дүжүлгүг ажал алынын турар — деп ол таймалырады.

— Силерде белеткеттинген сизен, сизде болгаш өске-даа мал чечерини куралдарын совхозтун бүгү ма-лында четтир деп болаар силер бе?

— Кыштаглар малчыныстын баш саында болаарга белеткээн мал чөмүлүг чедер эвес, харын-даа

